
ACTEUR
RUDY
MORREN
“Alleen sta je
nergens.”

Rudy Morren (62) speelde in Spoed, Kinderen van Dewindt en De zonen van Van As. Tot het licht uitging in maart 2018. Diagnose: parkinson. KL, de Klootzak, noemt hij zelf zijn ziekte. In de film Team Rudy van Nic Balthazar zien we een geknakte man die nauwelijks rechtop geraakt. Maar ook een man die hulp zoekt in zijn stamcafé en zo een mooie schare van 38 vrienden rond zich verzamelt. En een man voor wie de hel in nieuw leven verandert, wanneer neurochirurgen twee elektroden acht centimeter diep in zijn hersenen plaatsen.

Tekst **Dominique Coopman** — Foto's **Katrijn Van Giel**

Wie ben ik? Het is de vraag die Rudy Morren zich ook stelde, toen hij parkinson kreeg, en zijn hele bestaan door elkaar werd geschud. "Ik dacht lang dat ik onsterfelijk was. Een zondagskind. Een goede relatie, pluskinderen, een fantastisch werk. Ik stond dertig jaar op de planken, deed theater en tv. Tot in maart 2018 mijn wereld stilviel. Niets was nog hetzelfde. Alles werd een gevecht. Ik kon niet meer acteren, want ik vertrouwde mezelf niet meer. Ik verloor ook mijn maten, de acteurs met wie ik dag in dag uit repeteerde, speelde, lachte en bij wie ik bij een pint allerlei problemen besprak."

Parkinson is een chronische, ongeneeslijke hersenaandoening waarbij zenuwcellen die dopamine aanmaken, langzaam afsterven. Het is zoals MS, ALS, frontotemporale dementie en alzheimer een degeneratieve hersenziekte, waarbij iets in het brein verkeerd loopt. Afremmen kan door medicatie, maar dat werkt niet bij iedereen even goed en heeft neveneffecten. In België leven vandaag naar schatting 50.000 mensen met parkinson, een aantal dat de komende twintig jaar zal verdubbelen. Pech? Ja en nee. Ooit blootgesteld zijn aan pesticiden, is een oorzaak van parkinson. Morren is kwaad als hij daaraan denkt.

Parkinson heb je ook elke dag. "Elke dag kan de ziekte toeslaan", zegt Morren. De impact op je omgeving is ook groot. Kort na de diagnose ging Rudy's vriendin weg. Ze waren 25 jaar samen. "Ik snap het", zegt Morren. "En toch." Hij leerde iemand anders kennen. "Mijn grote liefde", zegt hij. Maar ook zij ging na vijf jaar weg.
"Er waren amper vijf of zes mensen die wisten dat ik parkinson had, en eigenlijk wou ik dat zo houden. Maar tijdens de covidperiode joeg mijn vriend en acteur Michaël Pas me naar buiten. Hij haalde me uit mijn isolement. Toen kwam de vraag om mijn verhaal te doen. *'Laat me gerust man'*, zei ik. In feite was dat belachelijk, maar sommige zaken hebben hun tijd nodig."

Het duurde ook lang vooraleer je om hulp vroeg …

"Ik kwam met moeite buiten en was beschaamd. Tot ik een soort van aha-erlebnis kreeg. Ik ging naar mijn stamkroeg om vriendjes te maken. De slager wou ossobuco eten maar kon het niet klaarmaken. Ik kook graag en ik zei: *'Geef mij het vlees, voldoende om het hele café eten te geven, en ik maak het voor je klaar.'* Twee weken later aten zestien mensen bij mij thuis ossobuco. En na het eten, gaf ik een toespraak. *'Ik heb hulp nodig'*, zei ik. Die zestien zijn gebleven en vormen nu een groep van 38. 'Het afdak' of 'Team Rudy' noemen ze zich. Vandaar de naam van de film. Hoe meer je beseft dat je de oorlog tegen die klootzak in je kop niet kunt winnen, hoe belangrijker de mensen rond je. Zij geven me vleugels. Ik ben elke dag ziek, maar ik heb altijd vrienden rond me. En om de zes weken nodig ik hen uit om te eten en te genieten. Onze verbindingsfeesten. Dagen van tevoren ben ik ermee bezig, achteraf ben ik er kapot van, maar ik haal er enorm veel energie uit."

Hoe beleef je parkinson mentaal?

"Stel dat ik jou zou zeggen dat je vanaf vandaag tot het laatste van je dagen elke dag 100 procent ziek bent. En 100 procent wil zeggen dat er dagen zijn dat je niet recht kunt. Dat je als een mummie in je kist ligt. Het idee van nooit meer gezond te worden. Ik wil er niet te lang bij stilstaan, maar het is ongelooflijk hoeveel mentale weerbaarheid dat vraagt. Maar een alternatief is er niet tenzij doodgaan. »

> “Toen ik op een avond twee pistoletjes wou smeren, was ik daar twee uur mee bezig, tot ik ze uit frustratie weggooide.”

Een paar weken voor mijn Deep Brain Stimulation-operatie, in juli 2025, was het bijna zover. Ik had in gedachten al van iedereen afscheid genomen, had samen met mijn huisdokter de LEIF-papieren in orde gemaakt. Want het was echt niet meer te doen. Toen ik wou eten, moest ik vastgebonden worden. Toen ik telefoneerde, schoot mijn gsm alle kanten uit. Toen ik op een avond twee pistoletjes wou smeren, was ik daar twee uur mee bezig, tot ik ze uit frustratie weggooide.”

Parkinson kan je afremmen door medicatie, maar bij jou werkte dat bijna niet meer. Gelukkig was je bij de 15 procent die kon worden geopereerd.

“Een kleine 15 procent komt in aanmerking voor een DBS-operatie. Ik was erbij. Maar dan nog moet je geluk hebben. Van de honderd operaties zijn er twintig die slecht aflopen, zestig die min of meer oké zijn, achttien die goed gaan, en twee die heel goed gaan. Ik zit bij die twee. Als je me nu vraagt hoe het gaat dan zeg ik heel erg goed. Mijn levenskwaliteit is met reuzeschreden vooruitgegaan. De ziekte is niet weg, maar ik heb 85 procent van mijn capaciteiten terug.”

Hoe ging je om met jouw nieuwe leven na de operatie?

“Ik wist niet wat me overkwam. Ik had al afscheid genomen en werd plots een Morren 2.0, die niet wist hoe zijn dagen in te vullen. Ik ben ook directer geworden. Geen tijd voor flauwekul. Als iets me dwarszit, zeg ik het graag. Is iemand te lang aan het woord, vraag ik wat zijn punt is. Onze tijd is beperkt, ook die van mij. Soms vertrek ik, midden in een cafégesprek. En als ik een to do-lijstje maak, zet ik er drie dingen op, geen honderd. Dat geeft me meer voldoening.”

Hoe zie je de toekomst?

“Ik ben een struisvogel. Kop in het zand. Mijn manier om ermee om te gaan, en dus de beste. En toch. Na mijn operatie maakte boosheid plaats voor hoop. Praktisch? Ik ga om de drie maanden naar de neuroloog, dat is mijn perspectief. En ik heb mezelf bij het begin van mijn ziekte de belofte gedaan elk jaar één goed boek te schrijven. We zijn acht jaar verder en ik zit aan acht boeken. Schrijven is mijn ding geworden. Ik voel me niet ziek als ik onder vrienden ben, en ook niet als ik schrijf. Ik was een creatieve mens, en de medicijnen die ik slik versterken dat. De verhalen rollen er vaak uit. En door te schrijven, kan ik me uiten. Bovendien steek ik er humor in, zodat het verteerbaar blijft voor de lezer. Humor zit in mijn karakter. Niet dat ik geen aandacht heb voor de diepte van de zaak, maar als acteur, auteur en verteller moet ik er ook voor zorgen dat de toeschouwer en de lezer blijven zitten. En humor geeft lucht aan wat zwaar is.”

Jouw grootste verdriet kennen we. Wat is jouw grootste geluk?

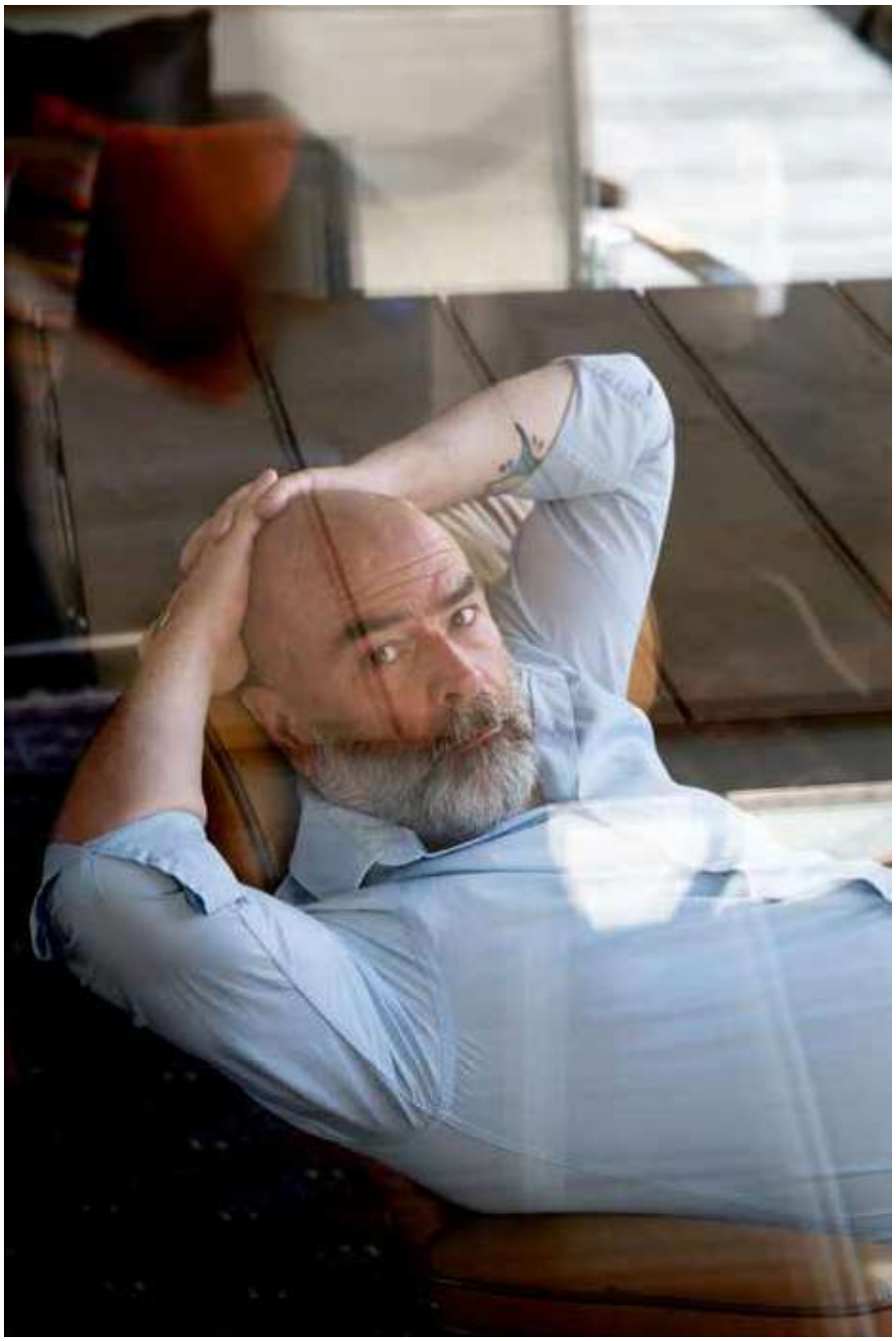
“Dat ik er na alles nog ben. En omringd ben door een massa vrienden. De vriendschap voor een ander is het enige kapitaal dat we hebben als mens. Ik voel me echt rijk. Mijn team van vrienden is ook gebleven. De groep had kunnen uiteenvallen, maar na vijf jaar is de verbondenheid groter dan ooit. En elk vervult zijn rol. En zij zien mij graag, ik zie hen graag, en zij zien elkaar graag. Het enige wat ik ervoor heb moeten doen, is mijn huis openzetten.”

Wat betekent de liefde voor jou?

“Ach man. De liefde is het schoonste wat je op de wereld kunt vinden. Ik mis dat. Ik ben gelukkig met al mijn vrienden, maar een partner hebben of niet, maakt wel een verschil. Ik was 25 jaar samen, daarna nog eens vijf jaar. En dan alleen. Ziek en alleen. Ik mis mijn partner. Ik mis mijn grote liefde. Ik neem hen niets kwalijk, maar ik vind het niet fijn om elke dag alleen in mijn bed te kruipen en alleen op te staan. Op een bepaald moment wist ik niet meer van welk hout pijlen te maken, zo verdrietig was ik. Ik zou zo graag oud worden met iemand, maar ik weet niet of ik die nog ga vinden.”

Tegen wil en dank ben je een stem geworden van en voor mensen die met parkinson kampen. En die stem is vaak kwaad.

“Het is me in de schoot geworpen. Door mijn bekendheid, mijn boeken en de film Team Rudy won mijn verhaal aan scherpte. Ik ben ook woest, omdat er niets wordt gedaan aan de oorzaak van parkinson, terwijl iedereen wel weet hoe groot de invloed van schadelijke sproeistoffen is op deze ziekte. Kijk, ik groeide op in een heel warme thuis in Aarschot, met drie zussen en twee broers. Mijn vader was kraanman. Hij moest de putten graven waarin afval werd gestort. Daarna gooide hij die putten dicht. Het is een plek waar ik mijn kinderen, als ik die had, nooit zou laten spelen. Pal ernaast ligt een waterwinningsgebied. Begrijpe wie kan.

Mijn broers en ik speelden ook graag op de boerderij van mijn grootouders. Als klein jongetje plukten we de vers gespoten aardbeien en aten die met veel smaak op. Op vandaag kennen we de gevolgen van al die giftige pesticiden, maar we doen niets. In Frankrijk, waar de ziekte vooral in de wijnstreek voorkomt, is parkinson erkend als beroepsziekte, maar hier? Terwijl het een kloteziekte is. Je krijgt dat en er is geen weg terug."

Hoe kijk je naar de dood?

"Als ze me morgen zeggen *'Morren, de gordijnen gaan dicht'*, dan is dat zo. Ik heb veel gezien. Veel mensen ontmoet. Veel vrienden gehad. Een rijk leven. Veel gekregen. Ben dankbaar. Ik merk dat ik al in de verleden tijd spreek. En toch, laat het aub maar nog even duren, want ik hou echt wel van het leven. En ik wil er nog lang zin aan geven. Zin voor mezelf en voor de ander. Want alleen sta je nergens."

FILM 'TEAM RUDY'
De film is een warme, intieme en vaak ontwapenend grappige documentaire over acteur–schrijver Rudy Morren, die na zijn Parkinson-diagnose een verbazingwekkend kracht-team rond zich verzamelt, een ingrijpende hersenoperatie ondergaat, en ontdekt dat verbondenheid misschien wel de mooiste en belangrijkste vorm van gezondheidszorg is.

Kijk op www.teamrudy.be voor meer informatie en speeldata van de film.

Rudy Morren schreef twee autobiografische boeken over zijn ziekte en hoe die zijn leven veranderde.

Kijk op pagina 55 van dit magazine en win een exemplaar van 'De man die niet alleen viel' of 'Na de val'.